

Evlilik Yaşam Doyumunu Ölçeğinin Türkçe Versiyonunun Geçerlik Ve Güvenirliliği

Eyüp ÇELİK¹

Geniş Özet

GİRİŞ

Toplumumuzdaki evlilik aile ilişkilerinde yaşanan sorunların gittikçe arttığı ve çoğu evliliğin boşanma ile sonuçlandığı görülmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri eşler arasındaki duygusal bağın zaman içinde azalması ve evlilik yaşam doyumunun düşmesi olabilir. Evlilik doyumları yüksek çiftlerin stres seviyelerinin düşük, mutluluk düzeylerinin yüksek ve olumsuz yaşam koşullarına karşı dayanıklılıklarının daha fazla olduğu ifade edilmektedir. Stresli evlilik yaşantısı içerisinde doyum seviyesi düşük olan eşlerin, zihinsel ve fiziksel sağlıklarının risk altında olduğu, hatta aynı riski çocuklarının bile taşıdığı belirtilmektedir (Kirby, 2005; Bradbury & Fincham, 2000). Bu nedenle bireylerin ruh sağlığının korunabilmesi için evlilik doyumunu araştırılması gereken önemli bir faktördür.

Evlilik doyumunu evlilik ve aile danışmanlığı alanında en fazla çalışılan kavramlardan biridir. Alanyazın incelendiğinde evlilikle ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan çok sayıda ölçme aracı bulunmaktadır. Bu ölçeklerden en çok kullanılanların Locke ve Wallace (1959) tarafından geliştirilen Evlilik Değerlendirme Ölçeği (Marital Assessment Test) ve Spanier (1976) tarafından geliştirilen Çift uyum Ölçeği (Dyadic Adjustment Scale) olduğu görülmektedir. Bu araçların evlilik kalitesini ve doyumunu değerlendirmede çok yaygın bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. Öte yandan konu ile ilgili araştırmalarda kullanılan Kaliteli Evlilik İndeksi (Quality Marriage Index: Norton, 1983) ve Kansas Evlilik Doyumu Ölçeği (Marital Satisfaction Scale: Schumm ve diğerleri, 1985), gibi sadece evlilik doyumunu ölçmeye odaklanan ölçme araçlarının da olduğu görülmektedir. Ayrıca, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin, (1985) tarafından geliştirilen yaşam doyumunu ölçeği Johnson, Zabriskie ve Hill (2006) tarafından evlilik yaşam doyumunu ölçeği olarak uyarlanmış ve evlilik yaşam doyumunu ölçen kısa ve kullanışlı bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Evlilik ve aile danışmanlığı alanı Türkiye’de son yıllarda gelişmeye başladığı görülmektedir. Bu alanda araştırmaların yapılabilmesi için uygun ölçme araçlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle araştırmada evlilik yaşam doyumunu ölçeği Türkçeye uyarlanmaya çalışılmıştır.

YÖNTEM

Ölçeğin yapı geçerliği için açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek için ise Cronbach Alpha formülü kullanılmıştır. Ayrıca madde analizi için düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu ve ilişkisiz t-testi kullanılmıştır.

BULGULAR

Faktör analiziyle toplam varyansın %68.07’sini açıklayan, ölçeğin orijinaline uygun tek faktörlü yapı elde edilmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde Ki-karenin ($X^2 = 7,08$ $SD = 5$, $p = 0.21$) anlamlı, uyum indekslerinin ise $RMSEA = .03$, $AGFI = .97$, $NFI = .99$, $NNFI = 1.00$, $CFI = 1.00$, $IFI = 1.00$, $RFI = .99$, $GFI = .99$ ve $SRMR = .01$ olduğu görülmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .85; testin toplam puanlarına göre oluşturulan alt %27 ve üst %27’lik grupların karşılaştırılmasına ilişkin t-testi sonuçlarının anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca ölçeğin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonlarının .30 ile .82 arasında sıralandığı

¹Yrd. Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, eyupcelik@sakarya.edu.tr

bulunmuştur. Bulgular Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

TARTIŞMA

Doğrulamalı faktör analizi sonuçları incelendiğinde ölçeğin Türkçe formunun, ölçeğin orijinal faktör yapısına uygun ve kabul edilebilir uyum indeksleri verdiği görülmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısının yeterli düzeyde olduğu düşünülebilir. Madde analizi için incelenen t-testi ve düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu sonuçlarının anlamlı olduğu görülmüştür. Ayrıca, madde analizi sonucu elde edilen bulgular, ölçeğin maddelerinin ayırt edici özelliğe sahip olduğunu göstermektedir. Çalışma sonucunda elde edilen bu sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde Evlilik Yaşam Doyumu Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçları çerçevesinde bazı önerilerde bulunulabilir. Ölçeğin bu çalışmada uygulanan çalışma grubunun dışındaki farklı özelliklere sahip bireylere uygulanması ölçeğin geçerlik ve güvenirliğine büyük katkılar sağlayabilir. Aile danışmanlığı alanında evlilik doyumsuzluğunun giderilmesine yönelik çalışmaların yapılması eşler arasındaki sorunları azaltabilir, çatışmaları ve boşanmaları engelleyebilir. Böylece aile bağları korunarak kültürel bir miras olan evlilik ve aile yapısı korunarak onun sürekliliği sağlanmış olur. Ayrıca bu tür çalışmalarla evlilik doyumsuzluğu giderilerek daha mutlu, sevgi ve saygının olduğu bir evlilik ve aile ilişkileri kurulacağı için hem evli bireylerin ruh sağlığı korunmuş hem de o aile de yetiştirilmeye çalışılan çocukların sağlıklı gelişmeleri sağlanmış olur.